

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

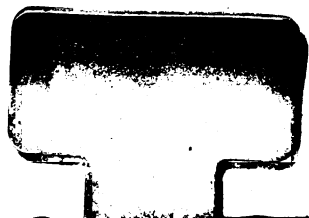
Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1647
T. H. 390,
No. 3205.

PAMFLET

1647: 55

PROPOSITIE

G H E D A E N

Ter Vergaderinghe van hare Hoogh-

Mog: d' Heeren Staten Generael der Ver-

eenichde Nederlanden, In 's Gravenhage den

xv i en. Augusti 1647.

Door de HEER

FRANCISCO DE SOVSA CONTINHO,

Raedt van zijn Conincklijke Majesteit van

P O R T V G A L:

Zijnen Gouverneur ende Capiteyn Generael vande

Vlaemsche Eylanden.

Ghenoemt

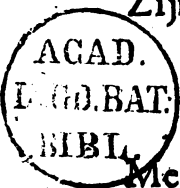
Met den selven Titel van den Staet van *BRASIA*.

E N D E

Ambassadeur by hare Hoog-Mog.

Ghedruckt ANNO 1647.

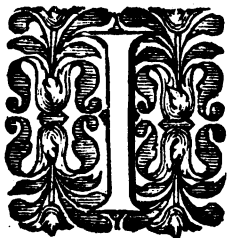
THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
54 EAST LAUREL STREET, CHICAGO, ILL. 60607

Library of Congress Cataloging in Publication
Data: 1978-01-17

1978-01-17

P R O P O S I T I E.

Hoogh - Mogende HEEREN;

DN de Conferentie die daer gehouden is gheweest den 23^{en}. *MAY*, tusschen My, ende de Heeren Commissarissen van Uwe Hoogh-Mog: daer toe genoemt. Het eerste middel van dreye dat Ick voorsloech, hadd' gheen ander opzicht, als dat de Plaetsen van *Parnambuc* door Uwe wederspannige Onderdanen veroverd ende inghenomen, weder souden ghebrocht worden onder Uwe Macht ende Regeeringe; want had' Ick sulx niet gemeynt, te vergheefs soude Ick uwe Hoogh-Mog: My aengeboden hebben tot dien effect self naer *Brasilien* te reysen. Maer overmidts Ick gisse, dat Ick van uwe Hoogh-Mo: niet wel en ben verstaen gheweest, daer om ist, dat Ick heden weder doen dese Aenspraeck, ende gheve openinghe van de meyninghe van dit Mijn Voorstel, met breeder ende klaerder woorden.

DE ghewenste Restitutie, heb' Ick uwe Hoogh-Mog: doen maels voorghedragen; wel is waer, niet in sulcker voeghen, als Ick die nu ben voorstellende: Op tweederley manieren kan gheschieden dese Restitutie; Off, *door een goetwilligh wederbrengghen van uwe Onderdanen tot uwe gehoorsaemheyt*, Off, *door bedwanck met ghewelt van Wapenen hun opdringhende*. Dit heb' Ick als dan gemeynt, maer tot noch toe en is My daer op gheen Andwoordt vergunt gheweest. Maer ist dat

meer betaemt, dat Wy van dese spreekken, ende dat den Koninck, *Mijnen Heer*, sich verbindt deselve sekerlijck, ende buyten alle twijffel te doen, 't is van noode dat uwe Hoogh-Mog: oock de Handt daer toe biede; om beter, ende naerwensch, daer toe te gheraecken.

DV S, uyt den Naem van den Koninck, *Mijnen Heer*, presentereere Ick te doen de *Restitutie van Pernambuco*; midts uwe Hoogh-Mo: ghelieven aen te nemen de Conditien die aen sijne Majesteit heeft doen voorstellen de Christelijcksten Koninck, ende uwe Hoogh-Mog: hebben te kennen ghegeven de Heeren sijne Ambassadeurs extraordinaris den *Grave van Servient*, ende *De la Tuillerie*: welke Conditien, hoe licht sy van uwe Hoogh-Mo: kunnen aen ghenomen worden, alsoo moeylijck ist aen sijne Majesteit sonder die te volbrengen 't gheene hy grootelijcx begheert; ende de Christelijckste Majesteit op hem heeft versocht. Ick segge, Conditien, ende daer en is maer een alleen, *te weten*, Indien dat de Hoogh-Mo: Heeren Staten Generael van dese Vereenichde Nederlanden, ghelieven te besorghen, ende door hunne Volmachtighe te weegh te brengen, Datter tusschen den *Koninck van Portugal*, ende den *Koninck van Castillien*, besloten worde, Is't gheen Eeuwige Vrede (die voorwaer in een occasie van soo grooten Gherechticheit niet en behoorde gheweygert te worden) ten minsten dan, een tijdelijcke.

Den Koninck, *Mijnen Heer*, sand My naer *Brasilien*, om aldaer te schicken de Ghemoederen der *Portugoesen*, Vwer Hoogh-Mog: Onderstaten, ende te stillen de Gheruchten: want Hy liet sich voorstaen (ende met goeden reden) dat menschen van sijn Natie, licht kosten weder ghebrocht worden tot hunnen schuldighen plicht, van behoerlijcke.

lijke onderworpinghe ende Gehoorfaemheyt, waer't dat zy van zijn't wegen daer toe vermaent wierden door eenich Perfoon van qualiteyt by Hem in publijcken dienst gestelt.

Met dit zacht middel, ende door desen zoeten wegh van goetwillicheyt, beschene ons wel eenigh light van hope van *Pernambucum* weder te krijghen: maer gheene seeckerheyt kost hier door ghegeven worden, dewelcke nochtans, alffe den Koninck, *Mijnen Heer*, uwe Hoogh-Mog: soude toefegghen, sich met belofte verbindende U weder te stellen als voren in het vreedfamich besit van geheel *Pernambuc* (in hoedanich gevalmen sal moeten (misschien) met dat volck ingaen, niet den wegh van *Goetwillicheyt*, maer den wegh van *Ghewelt* ende *Dwang*. Uwe Hoogh-Mog: en moeten sich niet swaer laten duncken sijne Majesteit dese weldaet te doen, 't gheene Ick op Hun, uyt zijnen Naem, ben versoeckende. Want, wat ist anders sijne Majesteit sich te quijten van dese belofte, als met sijn groote kosten een Vlotte toe te rusten naer *Brasilien*, en met een krachtich Leger derwaerts te varen, op dat, die Hy misschien met goede Redenen niet en sal hebben kunnen overwinnen, met kracht van Wapenen hun dwinghe om restitatie te doen? Off Hy dit te weghe kan brenghen terwijl Hy in Oorloge blijft met eenen seer machtigen vyandt op sijn Frontieren, als geheel Europa in vrede sal sitten, laet Ick uwe Hoog-Mog: oordeelen.

ICK hoore seggen (doch't is maer gheroep van't volck), dat geheel *Brasilien* licht kan onder uwe Macht gebrocht worden: ist dat besloten sijnde tusschen U ende *Castilien* den Vrede, *Portugal* met *Castilien* in Oorloghe blijven; altoos soo veel belanght *Pernambuco*, wort buyten alle twijfel ghestelt om dat wel weder te krijghen. Maer Ick wil vrighen, wat Vmeer oorboor ende profijtelijcker is, dat *Pernambuc*; een

ſdo: ſchoone ende groote Provincie, van ſich ſelven U weder ter handt keere ſonder uwe ſchade, of eenighen onkoſt daer om te doen, of om dat ghy (miſſchien) vlamt ende gaept naer gheheel *Braſilien*, U in perijckel tē ſtellen heel *Braſilien* te verlieſen? Want, voorwaer ende voorſeecker moet ghy het houden; dat die menſchen ten uyterſten ghepraemt, ſullen eyndtlijk in een wanhopinghe vervallen, ende alle hun Goederen verderven, ende ten vure verbranden, ende hun binnen 't Landt vertrecken in de Boſſen, en inde onbe- woonde en onaenkomelijcke Plaetſen.

Wat ſal 't weſen, is 't dat de onſekere Fortuyn des Oor- loghs, ofte de onſtantvaſticheyt der Zee, V. L. voornemen niet en helpen? Maer laetſe V. L. helpen, ende dat alle U toeval is naer wens des harten; bemerckt, ende weeght op inde Weeghſchael van U rechtſinnich oordeel, de omete- lijcke Schatten die deſe over-zeefche Oorloghe ſal inſlicken ende verſlinden: de dorre ende onvruchtbarighe Jaren die Ghy-Lieden ſult moeten tellen eer dat *Pernambouque* in ſijn ouden ſtaet weder gheſtelt ſal ſijn: en daer-en-boven, de groote onkoſten die Ghy ſult moeten doen; daer-en-tuſ- ſchen al 't Gelt dat Ghy ſult moeten beſteden om tot dien eynde te gheraken: ende hebbende Ghy-Lieden de Reke- ninghe wel ghedaen, ſult bevinden dat den Coninck (*Mij- nen Heer*) V. L. op-draecht een onwaerdeerlijk goet: ende dat ter contrarien, U ende Ons over 't hooft hanght een ſcha- de, die ter gener tijt ſal kunnen in ghehaelt worden: ende dat onſen tweedracht ſal voorts brengen ten dienſte van den gemeenen Vyandt eenen *Rijken ende vruchtbarigen Ougſt*.

Ick bidde, gelieft met gedult gehoor te verleenen, op *Vier Redenen*, die Ick onlanx hebbe gepluckt uyt een Schrift gedruet in Inlantſche tale: met welcke *Redenen* den Autheur V. L. wonderlijk inſtampt den *Vreede met Caſtillate* maken.

Ick

Ick sal in desen onsen tegenwoordigen Voor-val my van die dienen als van *Bewijs-Redenen*, ghelijck de Philosophen spreken *ad hominem*. Soo hy V. Dienaer is diese eerst heeft in't Licht gebracht, of is hy misschien een Vreemdelinck: Ghy-Lieden sult kunnen deselve bewijs-Redenen teghens hem keeren, door het Intrest van Conscientie, welck altoos ende over al by goede Christenen het eerste is, ende als het Principaelste wort geacht: begint hy te bewijzen hoe grootlijcks Ghy-Lieden schuldich zijt den Vreede te omhelven die *Castillia V* voordraecht.

Naedemaal (so spreekt Hy) de *Conditien van dien, sijn soodanich, datse Ons benemen alle het Fundament van den Oorloch, ende alle oorsaecken ende Pretexten waer op Wy de Wapenen hebben aengenomen, de selve Ons doende vallen uyt Onse handen door een Christelijcke beweginghe, dewelcke Godt sal Croonen met Tijdelijcken ende Eeuwighen Voorspoet: ende ter Contrarien, indien Wy tot verachtinge van sulck een Hoogh-zalich werck ons beloozen, soo dorstende naer het Bloet van Onse Even-naesten, dat wy als met gevælde Pijcken, haer vervolgen tot ap den houck van haer haert: soo sal dese Vreede die wy uytwendich vlieden, ons oock inwendich verlaten, ende sullen altyt in 't harte dragen dan gaaghenden warm, een onrust in 't ghemoet: een gheduerich verwijt van onse onmenschelijckheydt, ende de vreesse van Onse Naekomelingen, aen de welcke, hebbende kunnen nae laten een soo schoone Erffnisse, als is de Publycke Ruste, den overvloed van Commertien, de liefde vande Naeghebueren, ende de seeckerheydt van alles wat Zy besittien: Wy, in plaets van sulcx, souden nae laten eene Continuatie ende vermeerderinghe van lasten ende verdruckinghen.*

Dese eerste *Bewijs-Reden*, rakende de Conscientie, dient seer wel in desen onsen tegenwoordighen Voor-val. Want, indien dat Ghy-Lieden door Conscientie daer toe beroert

beroert sijnde, de Wapenen neder-leght, die Ghy-Lieden eertijds hebt aen-ghenomen teghens eenen-ouden Vyandt, om dieswille dat Hy V nu voort aen niet meer en wil verhinderen, om dieswille dat Hy V wil met vreden laten leven, ende ghenieten 't goet welck Ghy besit. Hoe veel te meer de selve Reden van Conscientie? V moet bewegen de Wapenen niet aen te nemen teghen eenen Vriendt, die niet alleen V niet en wil verhinderen, ofte eenich leedt aen doen, maer begheert V proffitich te sijn, die niet alleen V niet en benijt 't goet, welck Ghy-Lieden besit, maer oock sich selven V aenbietet, ende 't sijne tot Vwen Dienst te besteden, op dat Ghy weder krijgt 't goet welck Ghy-Lieden wel eertijds hebt beseten. Maer nu is het van u Macht ghevalen, in wiens Rijck V volck vindt soo goede ende bequame ghelegentheyte van Conscientie, ende Negocie te drijven, die soo hoogh waerdeert Uwe vrientschap, dat Hy, om de selve te bewaren, meer wil betalen als Ghy-Lieden besteden om de selve te verliezen. Soo dat Hy V met Recht, ende goede Reden, sal mogen aen sprecken, ghelijck Jephte de Rechter van Israël aensprack den Koninc van de Kindren van Amon: als Hy seyde: *Ick en sondich tegen U niet, maer ghy doet tegen My quaet: Mijn aensegghende onrechtvaerdige Oorloghen, dat den Heer oordeelt, Rechter van desen dach tusschen Israël, ende de Kinderen van Amon: Iudicium Cap. 2.*

HEt tweede Intrest, daer Hy zijn Bewijs-Redenen uyt treckt om V tot een Vreede met Castillia te bewegen, Is de eere: *De welcke (seyt Hy) Wy niet alleen souden inperijckel stellen, maer geheel verliezen, soo Wy verbraken 't gunt onsen Benepotentiarisen gewapent met ghenouchsaeme Pouwoers, ende met Instructien hebbe ghedaen, te weten, tot Munster in 't Feit vande Vreede-handelinge metten Ghesanten van Castillien; waer op, segge Ick, dat V.L. Eer daer niet min aenhanght dat Ghy Lieden*

Lieden hout staende V beloften, die Ghy ghedaen hebt met ghemeyne toestemminghe van alle V Provificien, als Ghy-Lieden hebt bestant ghemaect met de Croon van Poortugael, haer belovende Vriendtschap met eeuwighe Vreede, naemaels te bevestighen : welcke bevestinghe Ghy-Lieden niet en Ignoreert, waerom Zy Haer effect niet en heeft ghehad : veele acten van hostiliteyt oft Vyantschap die Uwe Compagnienteghens de Portugijsche Natien hebben uyt ghewrocht, over de welcke Ick seer dickwils, maer te vergeefs, My hebbe beklacht, by Uwe Hoogh-Moghende hebben se tot noch toe verachtet.

DE derde *Bewijs-Reden* tot den Vreede, treckt hy uyt het goet vande gemeyne seeckerheydt, *die Wy*, (seyt Hy) *op gheen ander manier grooter ende vaster kunnen hebben, als wanneer Wy Ons ontlasten van Vyanden, van geschil, van onkosten, van jalousien, archwaen, van quellinge der Ghemeente, ende Consequente-lijck vande selve Clachten, Murmuratien ende gekrijt, &c.* Welcke Reden soo wel dient in Onsen tegenwoordigen Voorval, dat niet van noode is daer yets by te voeghen, ofte yets af te doen.

HY gaet voorts, ende komt tot de vierde *Bewijs-Reden*, dewelcke dependeert (soo Hy schrijft) *aen de Generale Rust, die wel rechtveerdich ende billick is nae bycans een-en-tachtich Jaeren Onrust, ende wel noodich in een Republijcke, de welcke sonder deselve Rust niet eens kan proeven de soeticheden ende aenghenaemheden van't Menschelijck Leven; als dewelcke recht voos ende laf zijn onder de geduerighe Onrusten des Oorlochs, onder de wilente Orden van Onse Mede-Burgers, onder de Jaerlijcksche toerustinghe ende vernieuwinghe der Compagnien, ende onder de twyfelachtige wytkomste des Oorlochs, die verandert dickwils als men minder op denckt.* Een weynich neerwaerts vervolcht Hy, segghende : *Maer al waert*
B
schoon

schoon alsoo , dat het sulcks van d' Oorloch volghde naer ons begeerten , soo souden wy nochtans eyndelijck vinden onsen onderganck , in onsen voortganck: zijnde de Victorien niet nyt , wanneer sy sijn onwettelijck , ende ghekocht door het aenwas van andere Naegebueren , die dan genureuser souden zijn als die gene, die wy souden overwinnen. Wie en siet niet , hoewel dese Reden oock is dienende in desen onsen tegenwoordigen voorval ? want 't is soo billick ende noodich in dese Republijcque de ruste , nae by kans een-entachtich Jaren onrust : voor waer t' en betaemt niet dat Ghy Lieden weder sult gaen steecken in een nieuwe arbeydt , ende nieuwe onrust : 't en betaemt niet dat Ghy - Lieden weder sult gaen aennemen een nieuwe Oorloghe die soo seer moyelijck is , ende soo vol perijckelen , daer Ghy soo dickwils sult moeten van hooren , de violente dooden van V beste Vrienden , ende hunne menichvuldighe ongelucken ende leet : want , eenen Over - Zeeschen Oorloch verslint driemael meer Soldaten , ende is driemael meer kostelijcker als eenen Oorloch diemen voert om de Palen van ons Lant , ende 't geene Ick oordeele aldermeest bemercke waerdich te zijn , is, dat Hy sal de Vrucht daer van plucken, die aen beyde zijden het alderminste betaemt : want 't is seecker , dat met Ons Bloet, ende met Ons Goet gheneest sullen worden de Velden, die Hy sich inbeelt naemaels te bouwen.

Misschien Ghy - Lieden sult segghen , dat den Coninck, *Mijnen Heer*, gheen Wapenen behoeft om te weegh te brengen dat *Pernambuck* gherestitueert wort , naedemael zijn Woorden daer toe ghenoechsaem zijn ; Supponerende dat Hy, is't niet dierectelijck , altoos indirectelijck , hantdadich is gheweest in dit Feyt van Uwe wederspanninge Onderdanen, die alsoo licht naer Hem sullen luysteren , om hun wederom te onderwerpen aen Uwe Regeringe, als Zy Hem gehoor hebben ghegheven wanneer Zy Hun van U hebben afgetrocken.

getrocken. By aldien Ghy - Lieden dit alsoo hebt gelooft; waerom en stont Ghy - Lieden Myn niet toe de Reyse die Ick u ghepresenteert heb' te doen naer *Brasilien*? uyt den Naem vanden Coninck, *Mynen Heer*, ginck Ick : goede ende schoone woorden brocht Ick mede van aenspraeck tot dat Volck : maer dese Mijne Propositie, heeft U niet aengenam gheweest. Ghy - Lieden liet U voorstaen, datter meer als woorden van nooden soude zijn, om tot een seecker effect in de saecke te komen. Seer wel voorwaer ! want, toelattende 't geene noyt en moet worden toe ghelaten, dat zyne Conincklijke Majesteyt in dit feyt eenichsins Mede-wercer soude hebben gheweest, Ghy weet het Philosophs Spreeckwoort, *Bonum est ex integra causa, malum ex quocumque defectu*; ende datter meer van nooden is om een saecke te maecken ende op te richten als wel om die te breecken, ofte te verderven.

OP dat nochtans V. L. klaerblijckelijck sy, dat zyne Conincklijke Majesteyt van Zijnent weghe in dit gheval niet en heeft by ghebracht, ende dat Hy zijn handen daer gantsch suyvervan heeft. Soo't niet ghenoech en is daertoe 't gheene Hy teghenwoordelijck V. L. is belovende : voorwaer, overvloedichlijck heeft Hy het daer in bewesen, dat wanneer Hy in 't beghinsel kost hulpe gheven aen Vwe op-ghehitste Onderfaten, ende versamende met hun zijne Krachten, sulcken Macht en Legher kost formeeren die ghenoech soudent zijn om alle Dienaers vande Compagnie van *Pernambuck* uyt te royen, als eer Sy van hier eenighe hulpe noch hadden ontfanghen : Hun saecke gelijk Ghy - Lieden wel weet, qualijck kost bestaen, ende by kans de hope gantsch was verlooren, heeft niet gewilt, al wiert Hy daer toe gebeden, ende heeft wel straffelijck Synen Gouverneur bevolen in dese saecke niet te attenteeren tot V naedeel.

Ghy - Lieden sult Mijn segghen voordachtelijck voorwaer; want anders doende, soude Hy gheschreven hebben Sich Onsen Vyandt te verklaren, breecken 't bestant ende Vrientschap, openbaer Oorloch teghen Onse voeren. Ick andt-woorde, In gevalle dit alsofgeschiet, waer noch in dese Provintien soude kunnen uytgestroyt worden tegen zijne Majesteit meer lasteringen als daer uyt gestroyt sijn geweest: noch de Compagnyen meer haets scheppen ende vyantschap aennemen, als Sy nu gheschept, ende teghens Hem uyt ghe-wrocht heeft?

MAer dit gaen Ick nu al voorby: want Ick wil My spoeden tot ander dingen. Ick ben hier heden niet gekomen om Mijn Clachten te doen. Maer om (soo Ghy wilt) het quaet van *Pernambuck* te stuyten: welck quaet zijne Majesteit V presenteert te restaureren met Sijn Macht, ende op Sijn kosten. Soo dat alle de plaetsen die aen de Jurisdic tie van *Pernambuck* toe komen, V - Lieden ten vollen fullen worden gherestitueert, ende dat het onghheoorfam Volck wederom als voren, sich sal onderwerpen aen Vwe Reghe ringhe. Is 't dat Ghy - Lieden Hem wilt beantwoorden met dese herkennenisse, die Hy op V - Lieden verfoeckt, welck is, dat Gy-Lieden by den *Coninck van Castillien* te we ghe brought, dat Hy met Hem besluyt, is 't niet een Vrede, altooseenen Treves oft Stilstant van Wapenen, voor ettelij ke Jaeren. Den *Alder Christelijckste Coninck* sal oock dit verfoeck door Zijn Ministers aen porren, op datter niet en onbreekt: waerom te min soude moghen verkregen worden welck den Coninck, *Mijnen Heer*, door V - Lieden soeckt te bekomen, die niet met woorden, maer metter daet, sal ghetrouwelijck volbrengen 't ghene Hy V - Lieden belooft. Hy sal ghebruycken goede Redenen, om de harten

harten te beweghen van dat wederspannich Volck, om hun weder te brenghen onder Vwe ghehoorsaemheydt; ende de kracht van Wapenen sal Hy oock toonen om Hun te dreyghen ende vervaert te maecken, soo Zy met goetwillicheydt Hun daer toe niet en verstaen: 't betaemt soo wel als't moghelijk is, datmen oeffent goedertierentheydt om dit Volck te vvinnen ende vveder te brenghen, ende dat Ghy-Lieden oock op hout van straf, is't dat Ghy met sachtmoedicheydt kunt V voornemen bekomen. Een groote misdaet bedreven van veele, moetmen ghenaedichlijk vergeven: vvant in allen en kan het niet ghestrafft vorden: de goedertierentheydt verseeckert ghetrouwe Onderdanen, die de onmatighe strafheydt dickwils heeft verlooren, ende tot desperatie ghejaecht: doch't ghene Zijne Majesteit aen neemt te doen, en kan Hy niet uytvoeren, ten zy dat Hy nieuwe Macht van't Legher uyt Sijn Rijck treckt, ende naer *Brasilien* sent: overmidts dat de Inwoonders van de *Baye* meest alle Sijn Maetschap ofte Bloet-Verwanten, met de Vwe Wederspannighe Onderfaeten van *Ternambuck*. Tegahens dewelcke, soo Sy ghesonden wierden om te Oorloghen, te vreesen is dat zy eer souden overloopen om Hun te helpen; als om teghen Hun te vechten: vier ofte vijf duysent Soldaten heeft de *Baja* tot haer bescherminghe ofte Guarnisoen. Maer die en zijn niet ghenoech om dat Volck te overmeesteren. Voorts oft nu gheraetsaem is het Rijck te berooven van sijn Macht ende Soldaten, terwijle het met *Castillien* in Oorloch blijft, Ick laet V. L. (segh Ick) noch eens dat oordeelen.

Y Emant sal sich laten voorstaen, datmen dit Volck licht soude kunnen overwinnen, soo Wy Ons krachten

versaemden die Wy in *Brasyl* hebben met de Vwen, die Ghy-
Lieden daer oock hebt, in welck gheval niet van noode sal
zijn eenich Krijchs - volck uyt het *Rijck van Poortugael* te trec-
ken: welck Ick lichtelijck sal toestaen. Maer wat sal de
Werelt hier op segghen, als men sal sien dat den *Coninck van
Poortugael* V de Hant biet, ende met V spant om den Poortu-
gijfen den Hals af te snijden? Voorwaer, hecl *Braslien* sou-
de glat voor V, ende voor Ons, verlooren gaen: jae, het *Rijck
van Poortugael* soude in perijckel ghestelt worden van Zynen
onderganck ende verderfenisse door een grouwelijcke In-
Lantsche Oorloch. Het importeert meer voor Koninghen
tot Hunne bewaernisse, dat Zy besitten de Harten van Hun-
ne Onderdanen, als dat Zy in Macht ende Wapenen
starck zijn, die ontwijfelijk souden verlooren worden:
dese souden niet op doen. De Wapenen in de Hant des Co-
nincksfullen wesen als een gheeffel die den Vader thoont
aen zijn Kint. Als hy oordeelt tot zijn verbeteringhe den
Schrick alleent te kunnen helpen, in eens anders Handen: de
Wapenen oock voor de oogen des Vaders, zijn altoos straf-
barich.

AL wat den Coninck, *Mijnen Heer*, heeft in Zijn Macht, en
met een oprecht ende recht-sinnich Hart begeert, dat
presenteere Ick V-Lieden heden uyt Zijnen Naem, die My
ghewapent heeft met ghenoechsaemighe Pouvoers, ende
nootsaeckelijckè instructie, om met V. L. hier van te Con-
tracteeren. Daer is noch Tijdt, soo Ghy-Lieden maer wilt,
om dese saecke te weghe te brengen. Waer in, soo Ghy-
Lieden weygerich blijft, ('t welck Godt verhoede) ende
Ick wil niet verwachten van Vwe voorsichtige Regeringe,
sal protesteeren voor Godt, ende Zijn Heylige Kercke, van
alle het quaet ende gevaer-kleet, dat spruyten sal uyt een soo
onnodighe ende onrechtveerdighe Oorlogen.

Tot

TOT besluyt van dese Mijne Propositie, *segge Ick*, dat Zyne Majesteyt My bevolen heeft het *Gouvernement van Brasyl*, op dat Ick aldaer in't Werck soude stellen 't gene Ick hier U-Lieden sal besluyten. Dese Last neem Ick aen meet gheen ander insicht als om den Vreede te bevestigen tusschen twee Natien, aen Wien, over Weer-zijden soo veel daer aen belanght, dat Sy met Malkanderen Vrientschap onderhouden, van hier, in Uwe eygen Schepen; onder de Uwe sal Ick de Reyse naer Brasilien aennemen, ende of misschien U-Lieden astrock van dit goede Werck, de onsekerheyte vande Wercken van Mijne beloften, die Ghy-Lieden sout mogen vreesen, al is't dat het Heylich Conincklijck Woort, welck sonder Heylich schendery niet en kan ghebroocken worden, Vgenoech daer van verseeckert: nochtans sullen Wy daer noch by voegen alle vasticheydt ende verseeckeringe, die (Menschelijcker wyse te sprecken) in sulcken saecke kan ghegheven werden.

Den Ambassadeur, overgegeven hebbende dese Syne Propositie, in handen van den Heer President, die Hem beloofde dat de selve by haere Hooch-Mog: soude in Consideratie genomen worden; ende niet soude naelaten met den eersten te antwoorden: sprack noch, met dese nazvolgende Woorden, haere Hoogh-Mog: aen, die Hy oock daer naer Schriftelijck overleverde.

**Hooch - Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde
N E D E R L A N D E N;**

NAer dat hier verstaen zijn gewoest de geruchten vanden Oproet in Pernambuck, terstont heb Ick aangewent al wat Mijn gedocht heeft bequaem middel te sijn om die te stillen. Soo door verscheyden Brieven by Syn Conincklijke Majesteyt, als met verscheyden Propositien dien Ick ghedaen hebbe aen Uwe Hooch - Mogende in den tijdt van twee Iaren ende een half, en hebbe Ick geen ander Antwoort van U-Lieden verkregen, als dat Pernambuck eerst moest gherestitueert werden, ende dan soudemen sprecken van Conferentie te houden, als of het niet van noode hadde geweest eerst met malkanderen te Confereren over de Formaende Maniere van dese restitutie, als Ick seer dickwils verfocht hebbe. Ende daer op by Uwe, - Hooghmogende, ende by den Overleden Prins van Orange, verscheyde reysen My heb' beclaeght. - Waert dat Wy dese Saec over Weer-zijden drevon by gewoonlijcke Termijnen Ende Ghy-Lieden ghenomineert hadden de Commissarisen daer toe, ghelijck Ick dickwils hebbe gebeden, soo soude dit Proces gheeyndicht sijn, ende naer wens soudon Wy met mal-

malkanderen geaccordeert hebben, waerom nochtans U-L. dit geweygert hebben en kan Ick niet verstaen. Ten lasten, naer Mijn langh ende gedeurich verfoeck, heb Ick verkregen dat men My Commissarissen heeft genoemt, maer op de middelen dien Ick voorloech tot Accommodament van de saecke van Pernambuck, In de Conferentie die Ick met Hun heb' gehouden, en is Myn nietgeandtwoord geweest. Waer't dat Ick door een woort van V-L. hadde verstaen, dat U niet en genoechden de Middelen die Ick voorstelde, dadelijck soude Ick U aengeboden hebben de Restitutie te doen die Ick nu presenteer. Ende by aldien dese Mijne Propositie ende Belofte van Restitutie U noch niet en behaecht, opent U Meyninge, want met woorden geven Wy malkanderen onsen Sin te kennen. Ender'samen Confererende, al wat ghevoegelijcker wijs mogelijk sal zijn. Jae oock meer sal Zijne Majesteyt niet-verworpen, maer Mijsn gheloofs aennememen om Uwe Vrientschap die Hy soo groot acht te bewaren, 't ghene men hier kan eyndighen met een Vriendelijck Accoort. Waerom salmen dat aen de Wapenen op geven, ende stellen in de uyt-komste vande onseker Fortuyn? Ghy-Lieden hebt U Resolutie genomen, van in Brasiliën te Oorlogen, doch U Handen en hebt Ghy daer toe noch niet vaerdich ghemaect. Daer en zijn noch gheen onkosten gedaen. Soo langh als den Steen uyt de handt noch niet geworpen is, kan hy gehouden worden. Maer geworpen zijnde, 't is onsecker waer hy valt. Daerom noch eens, ende ander werf, ben Ick U-L. ernstelijck biddende in een soo gewichtige saecke als is dese, daer soo veel aenhanght, niet naer passie te oordelen, maer te volghen het Richtsnoer des Redens, ende van goet verstant. 't Is een onnodighe Oorloge die Ghy-Lieden in Brasiliën sout aennememen, want daer en is gheen Reden toe. Terwijl Ick in Mijn Propositie wech neem het fundament van Krijch te voeren: 't is eenen swaren Oorloch, ende niet soo licht als Zy wel van sommige U voor geschildert wort, waer uyt Ick belijde dat aen 't Rijck van Poortugael veel Leet ende Schaede kan spruyten. Maer hout oock voor seecker dat Ghy-Lieden van Leet, ende van schade in desen Oorloch niet bevrijt sult zijn. Soo wie sonder Gal ende met een bedaert gemoet in dese saecke wilt oordeelen, sal sien, dat onse minnelijcke over-een-komste ende Accoort sal spruyten menichvuldich goet, ende onwaerdeerlijcke

P R O F Y T E N .

Ter Contrarie,

Dat Onse Tweedracht niet anders als Last, ende Schade, Wee, ende Droefheyt, aen Beyde Partyen kan baren.

Ick Verfoeck, ende Verwachte Andtwoord.

In's Graven-Haghe. Als boven.

E Y N D E .

